

VN/16835/2024

Oikeusministeriölle

Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry:n lausunto koskien ehdotusta etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry (jäljempänä "**STY**") on aatteellinen yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää immateriaalioikeudellisen ja erityisesti teollisoikeudellisen lainsäädännön kehitystä, myötävaikuttaa immateriaalioikeuksia koskevan kansainvälisen sääntelyn kehittämiseen, ja välittää jäsenilleen tietoja immateriaalioikeuksista, niiden soveltamiskäytännöstä ja hyödyntämisestä.

Yhdistyksen luonteen johdosta STY kommentoi ehdotusta yksinomaan teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden näkökulmasta. STY pitää yleisellä tasolla positiivisena, että niin sanottuihin aiheettomiin valituksiin pyritään puuttumaan, eikä yhdistys vastusta sinänsä sitä, että oikeudenkäyntimaksu edellytettäisiin suoritettavan etukäteen, kunhan tästä ei aiheudu oikeudenmenetyksiä eikä esteitä oikeuden saatavuudelle.

Esitämme kunnioittavasti seuraavat huomiot:

1. Teollis- ja tekijänoikeudellisia asiat ja niitä koskevat oikeudenkäyntimaksut

Teollis- ja tekijänoikeudellisista riita-, tai valitusasioista peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 440 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 610 euroa.

Eräitä teollis- ja tekijänoikeudellisia asioita voidaan saattaa vireille hakemuksella, jolloin markkinaoikeudessa peritään hakemusmaksu 310 euroa.

Muutoksenhaussa markkinaoikeuden ratkaisemaan asiaan korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa maksu on samansuuruinen ja määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin markkinaoikeudessa.

2. Kiireelliset asiat

Etukäteismaksua koskevassa ehdotuksessa on esitetty yhtenä mahdollisuutena, ettei asia tulisi tuomioistuimessa vireille lainkaan, mikäli etukäteismaksua ei suoritettaisi. Etukäteismaksu asian käsittelyyn ottamisen edellytyksenä olisi ongelmallinen silloin, kun kyvyttömyys suorittaa oikeudenkäyntimaksua johtaisi oikeudenmenetykseen. Näin voisi olla erityisesti silloin, kun määräaika toimenpiteelle olisi umpeutumassa tai oikeus vaatimuksen esittämiseen vanhentumassa. STY pitää tärkeänä, että asian jatkokäsittelyssä harkittaisiin, miten tällaisilta oikeudenmenetyksiltä voitaisiin välttyä siinä tapauksessa, että etukäteismaksujärjestelmä otettaisiin käyttöön. Näin ollen

tulisi harkita, tulisiko tuomioistuimelle säätää velvollisuus ryhtyä välttämättömiin toimenpiteisiin tilanteissa, joissa oikeudenkäyntimaksua ei ole vielä maksettu, mutta asian vireillepanijaa uhkaa oikeudenmenetyks.

STY huomauttaa myös, että markkinaoikeudessa käsiteltävät teollis- ja tekijänoikeudelliset hakemusasiat, eli lähinnä turvaamistoimihakemukset, ja tekijänoikeuslain 60 a §:n mukaiset hakemusasiat, ovat usein luonteeltaan kiireellisiä.

Asian jatkokäsittelyssä tulisi selvittää, onko etukäteismaksun periminen tällaisissa asioissa toteutettavissa siten, että etukäteismaksun suorittamisvelvollisuus ei missään tilanteessa johda tarpeettomiin oikeudenmenetyksiin. On varmistettava, että asian vireillepano ja tuomioistuimen ratkaisun antaminen ei viivästy saati esty esimerkiksi pankkijärjestelmän tilapäisen häiriön tai vastaavien asianosaisesta riippumattomien syiden vuoksi.

3. Laajat, pitkään vireillä olevat asiat

Etukäteismaksuja koskevassa selvityksessä etukäteismaksujärjestelmän heikkoutena pidettiin sitä, että tuomioistuimen päätös saatetaan joissakin tilanteissa saada vasta huomattavan pitkän ajan kuluttua maksun suorittamisesta. Kohtuuttomana pidettiin myös sitä, että asia tulisi ylipäätään käsiteltäväksi vasta muutaman vuoden kuluttua siitä, kun oikeudenkäyntimaksu on maksettu. STY toteaa, että tämä kohtuuttomuus korostuu, kun oikeudenkäyntimaksut ovat korkeita, kuten markkinaoikeuden oikeudenkäyntimaksujen kohdalla on.

STY pitää tärkeänä, että asian jatkokäsittelyssä kartoitetaan myös etukäteismaksujärjestelmän soveltuvuutta tilanteisiin, joissa asian käsittely alkaisi tai tuomioistuimen päätös saatettaisiin saada vasta huomattavan pitkän ajan kuluttua maksun suorittamisesta. Tällaisia tilanteita immateriaalioikeudellisissa asioissa ovat tyypillisesti sellaiset, joissa esimerkiksi alkuperäinen kante jää odottamaan vastakanteen tai toisen tahon, kuten PRH:n, EUIPO:n tai EU-tuomioistuimen ratkaisua. Mikäli alkuperäisen kanteen käsittelyä lykätään, voi toisen asian käsittely valituskierroksineen kestää useita vuosia. Tällaisissa tilanteissa etukäteismaksu vaikuttaa epätarkoituksenmukaiselta.

4. Etukäteismaksun ja oikeudenkäyntimaksun yhteisvaikutus

STY pitää kannatettavana, että etukäteismaksusta tuomioistuimissa säädettäisiin tuomioistuinmaksulaissa asetuksen sijaan. Tässä yhteydessä STY ehdottaa, että tuomioistuinmaksulain muut päivitystarpeet kartoitetaan ja toteutetaan.

STY toteaa, että vuonna 2019 toteutetun oikeudenkäyntimaksuja koskevan uudistuksen jälkeen markkinaoikeudessa vireille tulleiden teollisoikeudellisten valitusasioiden lukumäärä on laskenut voimakkaasti.

Esimerkiksi tavaramerkkien rekisteröintiä ja menettämistä koskevia valitusasioita on tullut vireille markkinaoikeuteen enää 11 kpl vuonna 2025 ja 10 kpl vuonna 2024. Mainitut luvut ovat erittäin alhaisia suhteessa Patentti- ja rekisterihallituksen vastaanottamien tavaramerkkihakemusten ja Suomeen kohdistuvien kansainvälisten rekisteröintien yhteismääriin, jotka olivat 3 523 vuonna 2025 ja 3 152 vuonna 2024.¹

Markkinaoikeuden 2 440 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu on etenkin pk-yrityksille suhteettoman korkea yleisesti ottaen ja myös verrattuna kansallisen tavaramerkin hakemisesta (1.1.2026 alkaen) perittävään 250 euron suuruiseen hakemusmaksuun ja esimerkiksi verrattuna Ruotsissa ja muissa jäsenvaltioissa perittäviin maksuihin vastaavissa asioissa. STY pitääkin selvänä, että teollisoikeudellisten valitusasioista perittävän oikeudenkäyntimaksun liian korkealle asetettu taso käytännössä muodostaa esteen oikeuden saatavuudelle.

STY kantaa lisäksi huolta siitä, että teollisoikeudellisissa valitusasioissa annettujen markkinaoikeuden ratkaisujen alhainen lukumäärä on riittämätön ohjaamaan Patentti- ja rekisterihallituksen ratkaisutoimintaa.

Etukäteismaksuja koskevan ehdotuksen yhtenä olennaisena tavoitteena on se, että asioita ei saatettaisi vireille tuomioistuimiin esimerkiksi häirintätarkoituksessa, ja että etukäteismaksulla olisi ohjaava vaikutus täysin perusteettomien kanteiden, hakemusten ja valitusten vähentämiseksi. STY korostaa, että tämä ei kuitenkaan voi tapahtua oikeuden saatavuuden merkittävän rajoittamisen kustannuksella.

Etukäteismaksuja koskevassa selvityksessä on todettu, etteivät oikeuteen pääsyyn liittyvät kysymykset ole etukäteismaksujärjestelmän esteitä, kun otetaan huomioon maksujen suuruusluokka. Etukäteismaksua voidaankin pitää mahdollisena silloin, kun maksun suuruus on kohtuullinen. Kuitenkin immateriaalioikeudellisissa asioissa maksujen suuruusluokka jo yksinään tosiasiallisesti muodostaa oikeuteen pääsyn esteen, kuten yllä tavaramerkkivalituksia esimerkinomaisesti kuvatuista asiämääristä ilmenee. Siksi STY pitää erittäin vahingollisena sellaista ehdotusta, että markkinaoikeuden oikeudenkäyntimaksu pysyisi edellä esitetyllä suhteettoman korkealla tasolla, kun samanaikaisesti siirryttäisiin etukäteismaksujärjestelmään. Nämä kaksi seikkaa yhdessä tulisivat muodostamaan vakavan uhan oikeuteen pääsulle ja oikeusturvan saatavuudelle teollis- ja tekijänoikeudellisissa asioissa.

Todetun valossa STY esittää, että markkinaoikeudessa käsiteltävistä teollis- ja tekijänoikeudellisista valitus- ja riita-asioista sekä muutoksenhaussa markkinaoikeuden ratkaisemaan asiaan korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa perittävä oikeudenkäyntimaksu alennettaisiin. Alennuksen voisi toteuttaa joko saattamalla oikeudenkäyntimaksut vastaamaan muiden tuomioistuinten oikeudenkäyntimaksujen tasoa taikka ottamalla käyttöön alennetut

1

https://www.prh.fi/fi/aineettomatoikeudet/tavaramerkit/yleista_tavaramerkeista/tilastoja/tavaramerkkihakemukset_ ja_kansainvaliset_rekisteroinnit.html

oikeudenkäyntimaksut tiettyjen asianosaisten (esim. mikro- tai pk-yritykset taikka yksityishenkilöt) tai juttutyypin (esim. valitusasiat, muttei riita-asiat) kohdalla.

Helsingissä 22. toukokuuta 2026

Kunnioitavasti
Suomen teollisoikeudellinen yhdistys r.y.

Henri Kaikkonen
puheenjohtaja

Suomen teollisoikeudellinen yhdistys r.y. (ruotsiksi Finska föreningen för industriellt rättsskydd r.f.) on 1931 perustettu patenti-, hyödyllisyysmalli-, tavaramerkki-, mallioikeus- ja markkinointijuridiikka-alan ammattilaisten yhdistys. Yhdistyksessä on yli 500 henkilö- ja yhteisöjäsenä. Yhdistyksen tarkoituksena on muun muassa edistää immateriaalioikeuksiin liittyvien hyvien käytäntöjen ja lainsäädännön kehitystä.